

ZPRÁVY

RACIONALIZACE V LÉKÁRENSKÉ SLUŽBĚ

[Zpráva z VI. sjezdu Československé farmaceutické společnosti]

Podplukovník RNDr. PhMr. Miroslav TRIPES

Ve dnech 19.—22. září 1972 byl při příležitosti 20. výročí založení farmaceutické fakulty University Komenského v Bratislavě a vzniku samostatného farmaceutického studia uspořádán VI. sjezd Československé farmaceutické společnosti. Pracovní část sjezdu byla rozdělena do řady symposií, z nichž početně nejvíce navštívené bylo symposium o racionalizaci v lékárenské službě. Toto symposium zahrnuje současně i problematiku, která je nejbližší práci vojenského farmaceuta, a je proto třeba seznámit aspoň stručně naši vojenskofarmaceutickou veřejnost s otázkami, kterými se symposium zabývalo.

Dr. PhMr. J. Miškeje, ředitel odboru farmacie a hmotného zabezpečení zdravotnictví ministerstva zdravotnictví SSR, seznámil přítomné s perspektivami rozvoje lékárenské služby na Slovensku do r. 1985. Ústřední myšlenkou referátu byla skutečnost, že lékárenská služba se objektivně dostává do rozporu s narůstajícím objemem spotřeby léčiv, se zvyšujícími se nároky na kvalitu služeb poskytovaných lékárnami na jedné straně a s omezeným zdrojem odborných pracovníků na straně druhé. Tento rozpor může být vyřešen pouze racionalizačními opatřeními v celém systému lékárenské služby.

Doc. dr. PhMr. M. Salava, ředitel odboru farmacie ministerstva zdravotnictví ČSR, rozsáhlé analyzoval vzájemné vztahy a závislosti mezi výrobou léčiv, zásobovacími organizacemi a lékárenskou službou. Podtrhl skutečnost, že v celém procesu koloběhu léku od výzkumu k distribuci pacientovi hraje významnou a nezaměnitelnou roli farmaceut. Dnešní systém vzdělání farmaceuta je logickým důsledkem tohoto procesu. Přitom samotný vývoj farmacie jako vědního oboru i praktické činnosti si vynucuje specializaci uvnitř vlastního oboru. Vztahy mezi jednotlivými články koloběhu léku jsou stále složitější, a je proto nezbytné volit pro jejich řízení nové, vědecké formy řízení.

Dr. PhMr. J. Vlčková, vedoucí katedry ekonomiky a organizace farmacie farmaceutické fakulty UK v Bratislavě, věnovala ve svém příspěvku pozornost právě vědeckému řízení a jeho vztahu k farmacii. Systém farmacie charakterizovala jako společenský organismus,

který se má zabývat analýzou z hlediska sociologického a psychologického, z hlediska politicko-ekonomických vztahů a z hlediska technologie a pracovních vztahů ve farmacii. Podle tohoto pojetí systému farmacie nelze dnes ještě mluvit o plném uplatnění vědeckého řízení ve farmacii. Můžeme zatím nalézt pouze prvky vědeckého řízení, zejména v oblasti využití výpočetní techniky. Farmaceut musí ovšem zákonitě ovládat a používat prvky vědeckého řízení ve své práci, protože minimálně 50 % farmaceutů zastává řídicí práce na nejrůznějších stupních počínaje lékárnou a konče ústředními úřady.

Ze zahraničních hostů dr. J. Zallai, vedoucí fakultní lékárny budapeštské lékařské university, seznámil přítomné s racionálním systémem organizace práce lékárny, která zásobuje všechna klinická pracoviště největší maďarské lékařské university.

Prof. dr. habil. H. J. Seidlein, ředitel ústřední lékárny klinik a poliklinik na Ernst-Moritz-Arndt-universitě v Greifswaldu, věnoval svou přednášku tématu Kybernetika a farmacie. Prof. Seidlein se této problematice věnuje řadu let, jeho práce jsou publikovány v odborném tisku zejména socialistických zemí a je uznávaným znalcem této problematiky na mezinárodní úrovni. Proto jsou jeho závěry i pro nás velmi poučné. Poukázal v úvodu na to, že pojetí kybernetiky musí být chápáno výhradně z filosofických pozic marxismu-leninismu. Farmaceut musí využít kybernetických metod k analýze současného stavu, který je produktem vzájemného prolínání vývoje společnosti, lékařství a vztahů lékařství a ostatních vědních disciplín. Z těchto důvodů je farmacie jako věda zatím různě vykládána i definována v různých zemích. Logickým důsledkem je labilita pojmů a definic. Farmacie je relativně samostatný systém a má tudíž i vlastní metodologii zkoumání i vlastní zákonitosti vývoje. Při zkoumání těchto zákonitostí si musí všimnout nejen rozvoje věd biologických a technických, ale i společenských. Období vědecko-technické revoluce a mohutný hospodářský a společenský rozmach socialistických zemí jsou objektivní příčinou využití kybernetiky ve farmacii a důsledným systémovým přístupem mohou

připravit pevné základy pro stanovení dalšího rozvoje socialistické farmacie.

Rozsáhlou přednášku, seznamující s problematikou lékárenského informačního systému, přednesli dr. PhMr. Polášek, dr. PhMr. Matějka, PhMr. Odvárka, dr. PhMr. Svěrák a dr. Honáková z lékárenského oddělení Středočeského KÚNZ. Práce je úvodní studií resortního výzkumného úkolu ministerstva zdravotnictví ČSR, která má za úkol prozkoumat, zda dnešní tok léčiv v civilním zdravotnictví je účelný, a na základě hluboce provedené analýzy navrhnout racionalizační opatření, které by zlepšilo zásobování obyvatelstva léky a zdravotnickým materiálem. Ve své práci používají metodiky systémového inženýrství. Tok léků je rozdělen na tok hmotný (primární) a tok informační (nadstavbu). Hmotný tok je charakterizován tokem léku od výrobce přes velko-distribuční podnik do sféry spotřeby. Sféru spotřeby tvoří: ambulantní a lůžková zařízení léčebné péče, hygienická služba, veterinární služba a volný prodej léků. Zdá se, že tok léků v této sféře nedozná v budoucnu větších změn, spíše půjde o menší racionalizační opatření v manipulaci s materiálem (paletizace, kontejnerizace, obalová technika atp.). Zásadní změny se uskuteční v informačním toku, zejména v uzlových bodech, což jsou přechody mezi jednotlivými místy hmotného toku. Racionalizace informačního toku bude možná po masovém nasazení automatizace a výpočetní techniky do toku informací. Práce autorského kolektivu je v našich podmínkách zdravotnictví velmi originální a přes svou vysokou teoretickou hodnotu bude přímo realizovatelná v praxi. Vojenská zdravotnická služba musí pečlivě sledovat realizaci v civilním zdravotnictví a vytvářet s předstihem podmínky jak pro přímou aplikaci práce na mírovou problematiku vojenské farmacie, tak pro bezprostřední návaznost toku informací o léku mezi civilními dodavateli a spotřebiteli v celé ČSLA.

Docenti dr. PhMr. Solich, CSc., a Smečka, CSc., věnovali ve svém společném referátu pozornost specializované lékárenské činnosti. Vychází ve svých závěrech z předpokladu, že dnešní stav lékárenské služby v civilním sek-

toru neodpovídá po mnoha stránkách nárokům, které jsou na lékárenskou službu kladeny. Zejména není dostatečně využíváno vzdělání farmaceuta na malých lékárnách. Autoři navrhuje nový model lékárenské služby. Princip návrhu je ve zřízení „centrální“ lékárny v určitém okrsku s řadou „výdejních“ lékáren. „Centrální“ lékárna by shromažďovala specialisty-farmaceuty a vykonávala všechny funkce kladené na lékárnu v socialistickém zdravotnictví i pro „výdejní“ lékárny, které by měly pouze funkci distribuční. Navrhovaným řešením by byl zachován princip maximální dostupnosti léků pro obyvatelstvo, celý průběh výdeje léku pacientovi by byl racionalizován a dosáhlo by se i případné úspory vysokoškolsky erudovaných farmaceutů.

Dr. PhMr. L. Dofková, CSc., v příspěvku „Možnosti uplatnění prognostiky ve farmacii“ popsala obecné principy některých prognostických metod — brainstormingu, delftské metody a extrapolace a naznačila možnost jejich využití ve farmacii, zejména pro předpověď vývoje spotřeby léků v jednotlivých dispenzačních skupinách i ve vývoji lékárenské služby.

Dr. PhMr. Zahradník z Lékárenského oddělení města Bratislavy a dr. PhMr. Korček z OÚNZ Nitra sdělili posluchačům některá racionalizační opatření provozu a odborné činnosti farmaceuta v ústavním lékárenství.

PhMr. Hovorová, vedoucí lékárenského oddělení ÚNZ hl. m. Praha, podala zevrubnou informaci o automatizaci dat v lékárenství a popsala systém použití děrných štítků jako recepturních tiskopisů ve zdravotnictví hlavního města Prahy. Závěrem promítla přítomným barevný film „Lék a počítač“, který se setkal s nadšeným ohlasem, protože názorným způsobem demonstroval praktické využití výpočetní techniky v praxi lékárenské služby.

Náplň symposia přes svou rozmanitost byla pro všechny posluchače po oba dva dny konání velmi přitažlivá a ohlas na přednesené přednášky prokázal, že komplexní socialistická racionalizace, vytyčená XIV. sjezdem KSČ jako hlavní metoda pro další rozvoj naší socialistické společnosti, má své plné opodstatnění i ve farmacii.